

Memorandum

Premiile ONU în domeniul drepturilor omului 2014

19 noiembrie 2014

Consiliul pentru decernarea Premiilor ONU în domeniul Drepturilor Omului 2014 este format din Iuliana Abramova, Elena Bogdan, Anastasia Danilova, Oxana Lipcanu, Ian McFarlane și Sass Gyula Levente. Acesta s-a convocat de două ori în octombrie și noiembrie 2014 și a avut consultări adiționale prin email.

În procesul de luare a deciziilor privind acordarea premiilor, Consiliul a examinat nominalizările detaliate și a avut consultări strânse cu Comitetul Tehnic compus din experții - Magdalena Adebayo, Nadejda Hriptievschi, Dmitri Kuzuk, Alina Radu, Antonina Volkova și Artiom Zavadovschi. La înaintarea nominalizărilor către Consiliu, Comitetul Tehnic a recurs la propria expertiză, precum și s-a bazat pe un număr de nominalizări din partea publicului larg în urma câtorva runde de invitații deschise de nominalizare a persoanelor, grupurilor sau instituțiilor meritorii.

Consiliul a luat deciziile incluse în prezentul Memorandum prin consens, după cum urmează:

- a. În baza informațiilor prezentate de Comitetul Tehnic, precum și în baza deliberărilor proprii și a informației independent disponibile acestuia, Consiliul a luat decizii în favoarea premiei persoanelor și grupurilor din Anexa de mai jos. Consiliul a lucrat în baza Regulamentului și criteriilor acestuia, precum și prin elaborarea abordărilor bazate pe raționamentul și lucrul Consiliilor anterioare pentru decernarea Premiilor în Domeniul Drepturilor Omului.
- b. Justificările pentru fiecare premiu individual inclus în Anexa de mai jos sunt motivele pentru fiecare premiu oferit, și trebuie să fie făcute publice ca atare.
- c. Pentru cele trei persoane care urmează să primească mențiunea de onoare după cum este menționat mai jos, Consiliul a decis să nu confere nici-un premiu, ci ca aceștia să fie menționați verbal în timpul ceremoniei de premiere. Acestora li se poate conferi adițional recunoaștere, cum ar fi un certificat.
- d. Cu referința la recepționarea cu întârziere a câtorva nominalizări, Consiliul a recomandat acordarea unei atenții sporite întru asigurarea faptului că în 2015, nominalizările să fie finalizate până la lansarea activității Consiliului, și în special ca procesul de nominalizare să fie făcut cunoscut pe larg în 2015.
- e. Consiliul a recomandat ca în 2015 să fie luată în considerație recunoașterea candidaților care nu au fost premiați în mod explicit.

Anexă

Următoarele Premii în domeniul Drepturilor Omului sunt decernate non-ierarhic și fără referință la categorie.

- **Centrul de Informare în domeniul Drepturilor Omului (CIDO)**, pentru perseverență în monitorizarea drepturilor omului și realizarea activităților de sporire a gradului de conștientizare în domeniul drepturilor omului.
- **Liceul "Pro Succes"** din Chișinău – o școala primară și secundară - pentru progresul practic autentic în implementarea modelelor de educație incluzivă, aducând copiii cu dizabilități în mediile educaționale obișnuite, cu suportul adecvat pentru a reuși în condiții egale în săli de clasă comune împreună cu alți copii.
- **Asociația MOTIVAȚIE** pentru munca revoluționară în susținerea egalității persoanelor cu dizabilități
- **Svetlana Mironova**, Șefa Oficiului Centrului pentru Drepturile Omului (Biroul Avocatului Poporului/ombudsman) al Republicii Moldova în Găgăuzia, pentru eforturile sale exemplare de sporire a gradului de conștientizare despre drepturile omului printre locuitorii Gagauziei.
- **Natalia Bordan**, activistă care a contribuit la abilitarea persoanelor cu dizabilități la nivel local în orașul Bender.
- **Violeta Gașițoi**, avocat în drepturile omului, pentru excelență în protecția drepturilor victimelor violenței bazate pe gen.

În afară de aceste șase Premii, Consiliul la fel a decis să recunoască prin mențiune de onoare activitatea **Dlui Nicolai Buceatchi**, redactor-șef al ziarului "Chelovek i ego prava"; **Dnei Elena Scutaru**, fondatoarea și director executiv al Asociației MARA Woman; și a **Dlui Simion Sîrbu**, directorul organizației *Artemida* din Drochia.

Detaliat:

Aceste Premii în domeniul Drepturilor Omului sunt decernate non-ierarhic și fără referință la categorie:

1. Fondat în 2010, **Centrul de Informare în domeniul Drepturilor Omului (CIDO)** (www.cido.org.md), este una dintre organizațiile lider în domeniul drepturilor omului în Republica Moldova care efectuează monitorizarea constantă a situației drepturilor omului în țară. În ultima perioadă, pe lângă alte activități, Centrul a publicat rapoarte trimestriale privind situația drepturilor omului în Republica Moldova din perspectiva Revizuirii Periodice Universale. CIDO la fel a prezentat a doua ediție anuală a indicelui național privind drepturile omului, care permite evaluarea situației drepturilor omului, inclusiv în termeni "cantitativi". Organizația a publicat rapoarte care examinează detaliat problemele de discriminare în educație în Republica Moldova. Acesta la fel a lansat primul portal on-line național al drepturilor omului – www.drepturi.md – care oferă informații utile și accesibile pentru diverse părți interesate. De la lansare, organizația a postat pe site o serie de materiale esențiale despre drepturile omului, care ajută oamenii să-și cunoască drepturile și să le apere. CIDO oferă informații cu privire la drepturile omului adaptate pentru locuitorii din regiunea transnistreană. Acestea sunt publicate în limbile română, rusă și engleză. Unele informații sunt la fel disponibile în limbile minoritare, cum ar fi limba găgăuză, bulgară, ucraineană și romani. CIDO a organizat, de asemenea, în parteneriat cu alte organizații pentru drepturile omului, a doua ediție a Forumului Național pentru Drepturile Omului, care a întrunit mulți reprezentanți de frunte ai comunității apărătorilor drepturilor omului, pentru a discuta despre realizările și ceea ce mai urmează a fi făcut în domeniul drepturilor omului. CIDO este recunoscut în acest caz pentru poziția de lider al monitorizării independente a drepturilor omului din Republica Moldova.

2. **Liceul "Pro Succes"** din Chișinău – o școală primară și secundară - pentru progresul practic și autentic ce ține de implementarea modelelor de educație incluzivă, aducând copiii cu dizabilități în mediile educaționale generale, cu suportul adecvat pentru a reuși în condiții egale în săli de clasă comune împreună cu alți copii. **Liceul "Pro Succes"** (www.prosucces.md) a fost înființat în anul 2002 ca școală – grădiniță nr.40. În 2006, școala a fost reorganizată în Gimnaziul "Pro Succes". Școala a fost creată în ideea de a extinde conceptul Programului "Pas-cu-Pas" în învățământul secundar. Liceul "Pro Succes" este una din primele instituții care a acționat în mod serios pentru integrarea copiilor cu dizabilități în școlile de masă și dezvoltarea de-a lungul anilor a unei instituții care a încercat să înțeleagă cum este mai bine de organizat procesul educațional în clasele inclusive. Acesta a tins și a reușit să dezvolte o cultură a diversității pentru toți copiii, indiferent de abilitățile și dizabilitățile acestora. Conform datelor din 2014, 390 de elevi studiază în școală, dintre care 32 sunt copii cu necesități educaționale speciale. Liceul este un model de școală incluzivă: copiii cu dizabilități sunt integrați și beneficiază de servicii necesare de sprijin: profesor de sprijin, activități individuale și de grup în sala de resurse, consiliere psihologică, etc.; individualizarea procesului de învățământ este organizată în baza necesităților educaționale speciale ale copiilor; profesorii sunt instruiți în mod special pentru a asigura un mediu incluziv; comunitatea școlară este conștientă de avantajul procesului de educație incluzivă; infrastructura școlară este accesibilă pentru copiii cu dizabilități. Un număr de copii cu dizabilități care au absolvit școala în prezent, au propria lor afacere, sunt studenți la universități și continuă să promoveze egalitatea drepturilor omului și egalitatea în viața lor de zi cu zi.
3. **Asociația MOTIVAȚIE** pentru munca revoluționară în pledarea pentru egalitatea persoanelor cu dizabilități. Fondată în 2002, **Asociația Motivație** (<http://motivatie.md/ro.html>) este una dintre cele mai importante organizații non-guvernamentale din Republica Moldova care pledează pentru drepturile persoanelor cu dizabilități. Caracteristica specială a activității Asociației Motivație este implicarea directă a persoanelor cu dizabilități în procesul de apărare și promovare a propriilor drepturi. Pe lângă alte activități, în 2013-2014, Asociația Motivație a susținut și a facilitat crearea a patru grupuri de inițiativă ale persoanelor cu dizabilități în Chișinău, Hâncești, Cahul și Edineț. Aceste patru grupuri au devenit promotori și apărători ai drepturilor persoanelor cu dizabilități la nivel comunitar. Ei s-au angajat în activitatea de monitorizare în acele regiuni în care respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilități este aproape inexistentă. Asociația Motivație la fel a contribuit la îmbunătățirea accesului persoanelor cu dizabilități - accesul fizic la serviciile și clădirile publice, accesul la educație, accesul la locuri de muncă, etc. Anul trecut, Asociația Motivație a susținut înscrierea în instituțiile de învățământ profesional și angajarea a 35 de tineri cu dizabilități. Asociația Motivație la fel este angajată în procesul de asigurare a faptului că persoanele cu dizabilități au acces la vot, unul din drepturile fundamentale într-o societate democratică, participând la monitorizarea respectării drepturilor de vot pentru persoanele cu dizabilități în timpul alegerilor parlamentare din 2014. Asociația Motivație este, de asemenea, implicată în activitatea de litigii strategice. În 2014, aplicând Legea cu privire la asigurarea egalității în practică, Asociația Motivație a acționat în judecată lanțul de farmacie Felicia pentru lipsa de accesibilitate a persoanelor în scaun cu rotile, în farmaciile lor. Ca urmare a acestei inițiative juridice, managementul lanțului de farmacie FELICIA a semnat un acord de reconciliere cu Asociația Motivație și și-a asumat angajamentul să ajusteze farmaciile lor în următorii trei ani, făcându-le astfel accesibile pentru persoane cu dizabilități.
4. **Svetlana Mironova** este Șefa Oficiului Centrului pentru Drepturile Omului (Biroul Avocatului Poporului/ombudsman) a Republicii Moldova în UTA Găgăuzia. De la începutul activității sale în cadrul centrului, ea a promovat în mod considerabil drepturile omului în Gagauzia. Ca urmare a gestionării de către ea a Centrului din Gagauzia, biroul acesteia a devenit mai cunoscut și a crescut numărul de solicitanți. S-a consolidat cooperarea cu autoritățile de stat și organizațiile civice, inclusiv Comitetul Executiv al Găgăuziei, Direcțiile Educație, Sănătate și Protecție Socială, prin desfășurarea unei serii de activități cu privire la protecția drepturilor copilului și funcționarea orfelinatelor, implementarea Mecanismului Național de Prevenire a Torturii, prevenirea discriminării, precum și colaborarea cu toate organizațiile non-guvernamentale locale. Pentru

prima dată, Oficiul a început efectuarea vizitelor preventive și de monitorizare la instituțiile penitenciare, astfel îmbunătățind într-o anumită măsură respectarea drepturilor deținuților. Dna Mironova menține o colaborare pe termen lung cu agențiile mass-media locale și astfel diseminează pe larg informația juridică și cea despre drepturile omului în Găgăuzia. Ea a fost implicată în elaborarea legislației, a lucrat pentru consolidarea drepturilor persoanelor cu dizabilități, și a oferit o instruire pentru profesori, asistenții sociali și poliție privind prevenirea criminalității printre minori și drepturile minorilor infractori.

5. **Natalia Bordan**, activistă care a contribuit la abilitarea persoanelor cu dizabilități la nivel local în orașul Bender. În capacitatea sa profesională, ea este directorul întreprinderii municipale "Servicii de Asistență socială din orașul Bender", o entitate care oferă servicii persoanelor în etate și persoanelor cu dizabilități. Dna Bordan a inițiat Programul "Crearea unui mediu accesibil de viață pentru persoanele cu dizabilități și pentru alte grupuri de persoane cu mobilitate limitată în Bender pentru anii 2014-2019", un efort inovator în Bender pentru asigurarea incluziunii persoanelor cu dizabilități. Obiectivul principal al programului constă în oferirea accesului fără obstacole la facilitățile și serviciile în zonele care au cea mai mare prioritate pentru persoanele cu dizabilități și alte grupuri de persoane din Bender care au o mobilitate limitată. Implementarea programului implică îmbunătățirea bazei instituționale, crearea mediului de viață accesibil pentru persoanele cu dizabilități, îmbunătățirea accesului la serviciile sociale și culturale. Programul va contribui la îmbunătățirea accesibilității și calității serviciilor de reabilitare și este menit să accelereze integrarea socială a persoanelor cu dizabilități. Programul are drept scop reducerea distanței sociale și formarea de atitudini pozitive față de persoanele cu dizabilități și sporirea gradului de conștientizare a problemelor cu care se confruntă aceste persoane în societate. Dedicând eforturi intense întru depășirea stereotipurilor omniprezente despre persoanele cu dizabilități, în 2013-2014, ca urmare a eforturilor și angajamentului lor, programul a fost aprobat și acceptat pentru implementare de către autorități. Începând cu anul 2010 și continuând până în prezent, Dna Bordan a lucrat strâns cu diverse organizații ale societății civile din regiunea transnistreană, oferind asistență persoanelor în situații de risc social. Ea de asemenea a oferit exemple pozitive în practica de colaborare între instituțiile de stat și societatea civilă.

6. **Violeta Gașițoi**, avocat în drepturile omului, pentru excelență în promovarea și asigurarea justiției pentru victimele violenței bazate pe gen. Ea a fost activă într-un număr de cazuri care abordează probleme serioase în domeniul drepturilor omului, și a făcut față presiunii negative pentru activismul său. Majoritatea lucrului său de consultanță juridică a fost efectuat gratis. Un caz recent se referă la o femeie care a fost mintal și fizic abuzată de către familia soțului său, care nu îi permitea să-și vadă copilul. Într-un alt caz, Dna Gașițoi a luptat contra discriminării în baza orientării sexuale într-un caz de custodie a copilului. Printre cazurile sale cele mai complexe sunt urmărirea penală curentă cu privire la acuzațiile privind o serie de abuzuri sexuale de-a lungul mai multor ani din partea personalului superior din internatul neuro-psihiatric din Bălți. Ea, de asemenea, a abordat probleme de corupție în organele de drept și de justiție, abuzuri din partea procurorilor, ofițerilor de poliție și ofițerilor de anchetă penală atunci când rețin și interoghează suspectii în anumite infracțiuni, precum și cazuri de condiții inumane în celulele unde suspectii se află în arestat preventiv. Dna Gașițoi a menținut, de asemenea, prezența mass-media pe canalele locale și naționale de televiziune, furnizând expertiza juridică pe o serie de aspecte, prelegeri extensive, și menține un blog (<http://gasitvioioleta.wordpress.com>).

Adițional, următoarele persoane sunt recunoscute prin mențiune de onoare: (1) **Nicolai Buceatchi**, este jurnalist și redactor-șef al ziarului "Chelovek i ego prava" (omul și drepturile lui) de la Tiraspol. Dl Buceatchi a fost implicat activ în investigarea încălcărilor drepturilor omului în regiunea transnistreană a Republicii Moldova; (2) **Elena Scutaru** este fondatoarea asociației **MARA Woman** (<https://www.facebook.com/marawoman.moldova>), o organizație non-guvernamentală din Republica Moldova care are drept scop abilitarea femeilor din zonele rurale prin oferirea formării profesionale și a unui loc de muncă. În 2013, ea a reușit să creeze un atelier de producție mic, în

satul Scoreni, cu suportul financiar al donațiilor voluntare de la sute de susținători individuali și câteva societăți comerciale. Dna Scutaru și MARA Woman creează un mediu în care femeile au acces la oportunități de angajare, sunt informate, instruite și locuiesc într-o comunitate durabilă, datorită implicării lor directe în procesul de evoluție economică. Dna Scutaru a părăsit o poziție de marketing bine plătită într-o companie internațională IT pentru a-și dedica timpul în întregime fondării asociației; (3) **Simion Sîrbu** este directorul organizației *Artemida*, care este compus din *Centrul Maternal Ariadna* și *Centrul pentru Asistență și Consiliere pentru Agresorii Familiali* din Drochia. Dl Sîrbu este un profesionist devotat care este foarte activ în lupta împotriva violenței în familie. Dedicția și rolul de lider al Dlui Simion Sîrbu în lupta contra violenței în familie sunt demne pentru mențiunea de onoare.